

ເອກສາຣແພະນໍາ ຄວາມຮູ້ໂຮຄເຮື່ອນ

ສໍາຫັບອາສາສໜັກສາທາຣາດຊຸບ
ແລະບຸຄຄລທົ່ວໄປ

คำนำ

เอกสารแนะนำความรู้โโรคเรื้อนสำหรับอาสาสมัคร
สาธารณสุขและบุคคลก้าวไป เป็นเอกสารเผยแพร่ความรู้
โโรคเรื้อนที่สถาบันราชประชาスマสัย กรมควบคุมโรค จัดทำ
ขึ้นเพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุข และบุคคลก้าวไปได้ใช้
เป็นแนวทางในการให้ความรู้โโรคเรื้อน เพื่อให้ประชาชน
เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องโโรคเรื้อนอย่างถูกต้อง

สถาบันราชประชาスマสัย หวังว่าเอกสารเผยแพร่
ความรู้โโรคเรื้อนนี้ จะเป็นสื่อกลางให้เกิดความ ช่วยเหลือ
ดูแลตนเอง คนในครอบครัว รวมทั้งชุมชนในการป้องกัน
ควบคุม และดูแลผู้ป่วยโโรคเรื้อน ต่อไป

สถาบันราชประชาスマสัย
กรมควบคุมโรค

สารบัญ

โรคเรื้อน (leprosy)	๖
โรคเรื้อน..ติดต่อได้อย่างไร	๗
อาการของโรคเรื้อน	๘
อาการและอาการแสดงที่สงสัยว่าเป็นโรคเรื้อน	๙
รอยโรคกี่ผิวหนัง	๑๐
รักษาหายหรือไม่?	๑๓
๓ คำถ้ามสำคัญ...ใช้โรคเรื้อนหรือไม่?	๑๔
ทดสอบอาการชาในรอยโรคด้วยอุปกรณ์ง่ายๆ	๑๕
มาลองทดสอบอาการชาในรอยโรคกัน!	๑๖
กำลังใจ...จากคนใกล้ชิด	๑๗
เข้าใจและช่วยเหลือ	๑๘
โรคเรื้อน...ไม่น่ากลัวอย่างที่คิด	๑๙
เคลียร์ชัด ถาม-ตอบ เรื่องโรคเรื้อน	๒๐

ช่วยกันคันหาผู้ป่วยโรคเรื้อรายใหม่... **เราทำได้!**

หากพูดถึงโรคเรื้อรับ ยังมีอีกหลายคนที่ไม่รู้จัก หรือมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ให้เกิดความรังเกียจกลัวว่าจะติดโรค ซึ่งในความเป็นจริง ผู้ป่วยโรคเรื้อรับก็อยู่ในชุมชนที่ได้รับการรักษาไม่สามารถแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่นได้ แต่อาจจะหลงเหลือความพิการจากการเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรับ ที่ไม่สามารถกลับสู่สภาพเดิมได้

หากเราทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเรื้อรับ และช่วยกันสำรวจตนเอง คนในครอบครัวและชุมชน หากพบความผิดปกติทางผิวหนัง ไม่ชะล่าใจให้รีบไปพบแพทย์ เพื่อรับการรักษา และป้องกันไม่ให้เกิดความพิการ

เราทำได้! โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้อง และค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อรับในชุมชน เพื่อให้ได้รับการรักษาท่อนเกิดความพิการ และป้องกันการแพร่โรคเรื้อรับในชุมชน ทำให้โรคเรื้อรับหมดไปในที่สุด

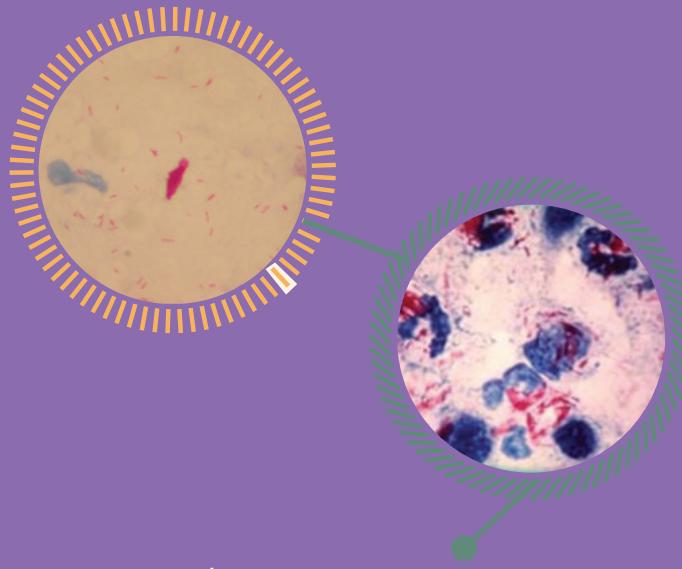

**WE
CAN
DO!!**

โรคเรื้อน (leprosy)

โรคเรื้อน เป็นโรคติดต่อเรื้อรัง กี่สามารถรักษาให้หายขาดได้ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ *Mycobacterium leprae* ทำให้เกิดอาการที่ผิวหนังและเส้นประสาทล่วงปลาย การดำเนินของโรคจะเป็นไปอย่างช้าๆ หากไม่รับรักษาตั้งแต่เริ่มปรากฏอาการอาจทำให้เกิดความพิการก็ตาม มือ เท้า

เชื้อโรคเรื้อน แพร่ติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจ โดยการสัมผัส คลุกคลี และใกล้ชิดเป็นเวลานานกับผู้ป่วยในระยะที่มีเชื้อบากระยะติดต่อ ก็ยังไม่ได้รับการรักษาซึ่งเป็นแหล่งแพร่เชื้อก็สำคัญ

แบคทีเรีย ชื่อ *Mycobacterium leprae*

โรคเรื้อรัง..ติดต่อได้อย่างไร

ติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจ ซึ่งเชื้อจะแพร่่องค์มาจากโพรงจมูกของผู้ป่วยที่ยังไม่ได้รับการรักษา **แต่ติดต่อได้ยาก** สำหรับผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงสูงในการติดเชื้อคือผู้ที่สัมผัสคลุกเคลือกลัชิดกับผู้ป่วยที่ยังไม่ได้รับการรักษาเป็นเวลานาน และเป็นผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่อโรคเรื้อรังพิเศษ

อาการของโรคเรื้อรัง

มักพบรอยโรคที่ผิวหนัง สามารถพบได้ที่หน้า แขน ลำตัวก็ถึงด้านหน้า และด้านหลัง และรอยโรคที่พบรในระยะแรกมักกลับเป็นโรคผิวหนังอื่นๆ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาล่าช้าจนอาจเกิดความพิการได้ ดังนั้นหากพบผู้ป่วยมีรอยโรคผิวหนังที่สงสัยเป็นโรคเรื้อรังควรซักประวัติ และกดสอบอาการชา ด้วยเสมอ

อาการทางผิวหนัง ที่สังเกตได้ง่ายๆ

၁

ผิวหนังมีลักษณะเป็นวงด่างสีขาว สีซีดจาง หรือสีเข้มกว่าสีผิวหนังปกติ หรือวงมีขอบบุบเบนแดง พบระยะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย วงเหล่านี้มักตรวจพบว่ามีอาการชาร่วมด้วย

၂

ผิวหนังมีลักษณะเป็นผื่นวงแหวน หรือผื่นบุบเบนแดง มีอาการชา

၃

ผื่นบุบเบนแดง และตุ่ม มีลักษณะอื้นจ้ำเป็นมัน **ไม่ชา** ไม่คัน และไม่เจ็บ ผื่นมีจำนวนมาก กระจายกันร่างกาย

อาการและอาการแสดง ที่สังสัยว่าเป็นโรคเรื้อรัง

- ๑ โรคผิวหนังเรื้อรังที่เป็นมานานกว่า ๓ เดือน ไม่คัน รักษาด้วยยา กินหรือยาทาไม่ดีขึ้น
- ๒ วงแอบนราบสีจางหรือเข้มกว่าผิวหนังปกติ วงขอบบุบบุบแดง มีอาการชา ผิวแห้ง เหงื่อไม่ออกร้อนร่วง ไม่คัน
- ๓ ผื่นบุบบุบแดง ตุ่น ผิวอืบอ่ายเป็นมันบันเลื่ื่อม ไม่คัน หูหนา
- ๔ ตุ่นแดง กัดเจ็บ ตามใบหน้า แขน ขา ลำตัว
- ๕ มีอาการบวมที่หน้า มือ เท้า
- ๖ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าชา
- ๗ เจ็บ หรือ กัดเจ็บบริเวณเส้นประสาทที่ข้อศอก ข้อพับขา
- ๘ กล้ามเนื้อตา มือ เท้า อ่อนแรง สีบ น้ำวิงอ กุด ข้อมือ/ข้อเท้าตก หลับตาไม่สนิท
- ๙ แพลเรื้อรังที่ฝ่าเท้า

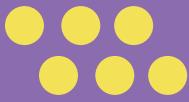
รอยโรคที่ผิวหนัง

วงด่างขาว

วงด่างสีขาว ขอบชัด

รอยโรคที่ผิวหนัง

ผื่นขอบชัด

ผื่นรุปวงAACN

รอยโรคกีผิวหนัง

ผื่นและตุ่มแดงเป็นมัน

ผื่นและตุ่มแดงกระจายกันร่วงกาย

รักษาหายหรือไม่?

✓ โรคเรื้อรังสามารถรักษาหายได้ ผู้ป่วยได้รับประทานยา
รักษาเพียงครั้งแรก สามารถข้ามเชื้อโรคเรื้อรังได้ถึง ๓๗.๙ %
ภายใน ๓ - ๗ วัน ผู้ป่วยประเภทเชื้อน้อยใช้เวลา.rักษา ๖ เดือน
ประเภทเชื้อมากใช้เวลา.rักษา ๒ ปี ซึ่งในระหว่างการรักษา
ผู้ป่วยสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว และดำเนินชีวิตได้ตามปกติ

✓ ทุกคนควรสำรวจตนเอง และคนในครอบครัว หากพบ
ความผิดปกติทางผิวหนัง ได้แก่ ผิวหนังเป็นวงด่าง มีอาการชา
หรือเป็นผื่นบุุนแดง ตุ่มแดง ไม่คัน เป็นมานานเกิน ๓ เดือน
ใช้ยากิน ยากา ไม่หาย ให้รับพบรแพทย์

๓ คำถ้ามสำคัญ... ใช้โรคเรื้อร้อนหรือไม่?

ทุกคนสามารถค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อร้อนรายใหม่ ในชุมชนของตนเองได้ โดยการสังเกตความผิดปกติทางผิวหนัง ด้วยคำถ้า ๓ ข้อ ดังนี้

๑

ผิวหนังมีวงศ่างขาว วงศีจาง
หรือสีเข้ม **มืดคล้ำ** หรือไม่

๒

ผิวหนังเป็นผื่น ตุ่ม **ไข้คัน** หรือไม่

๓

เป็นมานานเกิน ๓ เดือน ใช้ยา กินยา ไม่หาย หรือไม่

หากพบผู้มีอาการข้อใดข้อหนึ่งใน ๓ ข้อนี้
ให้รับพับแพทย์

ກດສອບຈາກຮາ

ໃນຮອຍໂຮຄດ້ວຍອຸປກຣນົງຢ່າຍໆ ໄກລ້ມືອ

● ອຸປກຣນົງທີ່ໃຊ້ໃນການຕຽບ

ເຫັນ ສໍາລັບພັນປລາຍແຂລມ ກະດາບກີບຜູ້ພັນປລາຍແຂລມ
ກະດາບພັບປລາຍແຂລມ ບນບກ/ບບໄກ່

● ທັອງຕຽບ

ທັອງຕຽບທັອງນີ້ແສງສ່ວ່າງເພີ່ງພວດໂດຍເຄີຍແສງຈາກ
ຮຽນມາຕີ ແລະ ໃຫ້ແສງສ່ອງເຂົາກາງດ້ານເຫັນເຫັນຂອງຜູ້ຕຽບ

มาลองกดสอบ อาการชาในรอยโรคกัน!

เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม..เริ่มเลย

รอยโรคในโรคเรื้อรัง ก็เป็นวงด่างรอบสีจางหรือเข้มกว่าผิวหนังปกติ ผื่นขอบบูนแดง หรือผื่นวงแหวน ส่วนใหญ่จะปรากฏอาการชาให้ตรวจพบได้ โดยมีวิธีตรวจตามขั้นตอนต่อไปนี้

ในเบื้องต้นให้ผู้ป่วยลืมตาเพื่อ
ดูวิธีการตรวจ เริ่มกดสอบโดยใช้
สำลีปืนให้เป็นยอดแหลม หรือใช้
กระดาษพับให้เป็นbumumแหลม แตะ
บริเวณผิวหนังปกติรอบ และให้
ผู้ป่วยซึ้งน้ำให้ตรงกับบริเวณที่
ปลายสำลี/ bumumกระดาษแตะ

เมื่อผู้ป่วยเข้าใจ และกำได้ถูกต้อง^{แล้ว} จึงให้ผู้ป่วยหลับตา เริ่มกดสอบ
โดยแตะผิวหนังปกติเสียก่อน เพื่อ^{ให้แน่ใจว่าผู้ป่วยเข้าใจ และซึบเริ่วน}
กับผู้ป่วยรู้สึกได้ถูกต้อง

หลังจากนั้น ให้ผู้ป่วยหลับตา เริ่ม
กดสอบ โดยแตะบริเวณรอยโรคที่
สงสัย ถ้าผู้ป่วยไม่ซึบเลย (ผู้ป่วย
ไม่รู้สึกว่าแตะที่ผิวหนังแล้ว) หรือซึบ
ห่างจากจุดที่แตะมาก ให้สงสัยว่า
มีอาการชาที่รอยโรค

ขั้นตอนสุดท้าย เริ่มกดสอบโดย
ลงกลับมาแตะที่ผิวหนังปกติ
รอบๆ รอยโรค ถ้าผู้ป่วยกลับมา
ซึบได้ปกติ แสดงว่าผู้ป่วยมีอาการ
ชาในรอยโรคอย่างแน่นอน

กำลังใจ... จากคนใกล้ชิด

โรคเรื้อรานสามารถรักษาให้หายขาดได้ โดยการรักษาจากแพทย์อย่างถูกต้อง และการได้รับกำลังใจจากคนใกล้ชิดของผู้ป่วยก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ดังนั้น หากทราบว่าญาติพี่น้อง คนในบ้าน หรือเพื่อนบ้านป่วยเป็นโรคเรื้อราน ก็ไม่ควรแสดงอาการรังเกียจหรือกังวลใจ เพราะความจริง โรคเรื้อรานเป็นโรคติดต่อเรื้อรังชนิดหนึ่ง ที่สามารถรักษาให้หายขาดได้ และเมื่อผู้ป่วยได้กินยารักษา โรคเรื้อรานแล้ว ก็จะไม่แพร่โรคไปสู่ผู้อื่น ซึ่งทางที่ดีแล้วหากมี คนในบ้านป่วยเป็นโรคเรื้อราน ควรให้กำลังใจ และแนะนำผู้ป่วยให้เข้ารับการรักษาทันทีตั้งแต่เริ่มแรก และเป็นกำลังใจให้ผู้ป่วยอดทนต่อการรักษา เพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เป็นน้อยใช้เวลา ๖ เดือน เป็นมากใช้เวลา ๒ ปี รวมทั้งต้องอาจเจ็บไข้ดันและให้ผู้ป่วยกินยา และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ ทั้งในการรักษาและการป้องกันความพิการ จนกว่าจะหายจากโรค และโปรดการตรวจติดตามหลังหยุดรักษา ตามที่แพทย์หรือเจ้าหน้าที่นัดหมายต่อไป

เข้าใจ และช่วยเหลือ

สิ่งที่มีความสำคัญในการรักษาโรคเรื้อรังนั้น นอกเหนือจากยาที่แพทย์สั่งให้แล้ว ผู้ป่วยที่มีสภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะผู้ที่มีความพิการยังต้องการกำลังใจ ความเห็นอกเห็นใจ และได้รับการยอมรับจากญาติสนิท มิตรสหาย เพราะจะเป็นผู้ให้กำลังและครอบครัว เพื่อบุญ หรือคนในชุมชนบ้านๆ จะต้องให้กำลังใจผู้ป่วย และไม่แสดงความรังเกียจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วย มีความหวังในการรักษาโรคให้หาย และปฏิบัติตัวตามคำแนะนำของแพทย์อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ญาติฯ และคนในชุมชน ควรกระตุ้น จูงใจ และให้โอกาสผู้ป่วยได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือตนเอง และหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้ตามปกติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวได้ตามปกติ

ความเข้าใจและความช่วยเหลือของชุมชน จะช่วยให้ผู้ป่วยโรคเรื้อรังและครอบครัวรับดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้ตามปกติ

โรคเรื้อรัง... ไม่น่ากลัวอย่างที่คิด

โรคเรื้อรังเป็นโรคที่อาจทำให้เกิดความพิการ ผู้คนก็ได้พบเห็นผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีความพิการ อาจมีความรู้สึกรังเกียจกลัวว่าจะติดโรค ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ป่วยโรคเรื้อรังก็อยู่ในบุมชนส่วนใหญ่จะได้รับการรักษาจนหายจากโรค จึงไม่สามารถแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่น แต่ความพิการบางอย่างที่หลงเหลือจากการเจ็บป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ไม่สามารถแก้ไขให้กลับสู่สภาพเดิมได้

หากเราทุกคนได้ช่วยกันสำรวจตรวจดูต้นของหรือคนในครอบครัว **หากมีอาการระยะเริ่มแรกของโรคเรื้อรัง มีผิวหนังเป็นวงต่างสีขาว สีเขียว หรือสีเข้มกว่าสีผิวหนังปกติ มีอาการชา เป็นมีผื่น ตุ่มนูนแดง ไม่คัน ก็ควรรับไปพบแพทย์ เพื่อรับการรักษาให้หายและป้องกัน**

ครอบครัวและบุมชนควรจะเข้าใจ เห็นใจผู้พิการจากโรคเรื้อรัง ให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความสุข

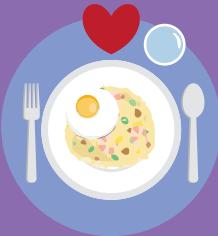
เคลียร์ชัด ตาม-ต่อบ เรื่องโรคเรื้อรัง

ตาม ... โรคเรื้อรังทำให้เสียชีวิตได้หรือไม่

ตอบ ... โรคเรื้อรังไม่ใช่โรคที่เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่ความรุนแรงของโรคเรื้อรังคือ ความพิการถาวรที่จะเกิดกับผู้ป่วยทำให้โรคกำเริบรุนแรงมากขึ้น จนทำให้เส้นประสากระเพยงที่ไปเลี้ยงบริเวณใบหน้า ตา มือ และเท้า ถูกทำลายจนสูญเสียหัวใจ ทำให้เกิดความพิการ เช่น ปากเบี้ยว ตาหลับไม่สนิท นิ้vmือ เก้งงอ กุดด้วน

ตาม ... การพูดคุย การรับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วยที่กำลังรักษา หรือรักษาหายจากโรคแล้ว ทำให้ติดโรคได้หรือไม่

ตอบ ... ความเป็นจริงผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีความพิการ ส่วนใหญ่ได้รับการรักษาจนหายจากโรคแล้ว ไม่สามารถแพร่เชื้อให้แก่ผู้อื่นได้ ดังนั้นเราสามารถก่อจิตกรรมอื่นๆ ร่วมกับผู้ป่วยได้โดยปกติ

สามารถรับการตรวจรักษาได้ที่ สถานบริการสาธารณสุขทุกแห่ง

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สถาบันราชประชาスマลัย
อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
โทร. ๐๒-๗๗๔-๑๗๗๔-๗

แอด เพื่อรับความรู้และข่าวสาร

<http://ddc.moph.go.th/rajpracha>

โรคเรื้อนรักษาหาย รู้เร็วรักษาทัน

ป้องกันความพิการได้

ເອກສາຣແນະນຳຄວາມຮູ້ໄຮຍເຮືອນສໍາຫັບອາສາສມັກສ ສາຮາຮັນສຸຂະແລະບຸຄຄລກ່ຽວໄປ

ຈັດກຳໂດຍ : ການສົ່ງສາຣແລະປະຊາສັນພັນຮ່າ
ສາທາປັນຈະປະຊາສາສັຍ ກຣມຄວບຄຸມໄຮຍ
ອ.ພະປະແດງ ຈ.ສຸກູຖຣປະກາກ
ໄກສ. ០៩-៣៤៤-៨៧៧៤-៧

สถาบันราชประชาสามัชัย กรมควบคุมโรค
อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
โทร. ๐๗๖-๓๘๔๕-๗๗๗๔-๗

